

Jaderná energie

29_Jaderná energie	2
30_Radioaktivita	2
31_Využití jaderného záření	3
32_Jaderné reakce	3
33_Základní části jaderné elektrárny	4
34_Jaderná energetika	4

Odkazy:

<http://atomovejadro.wz.cz/>

<http://www.cez.cz/edee/content/microsites/nuklearni/k12.htm>

Co je atom?

<https://www.youtube.com/watch?v=nLUspwYZI98>

Jak funguje jaderná elektrárna?

<https://www.youtube.com/watch?v=2FGIeUDeZmk>

29_Jaderná energie

Pojmy: elektron, proton, neutron, atom, molekula, prvek, sloučenina, náboj, iont.

Atomové jádro

Jádro se skládá z **nukleonů** (protonů a neutronů). Nukleony jsou v jádře vázány obrovskými **jadernými silami**.

Každému atomu přísluší:

- **A nukleonové číslo** - udává počet nukleonů (p^+ a n^0) v jádře
- **Z protonové číslo** - udává počet protonů v jádře

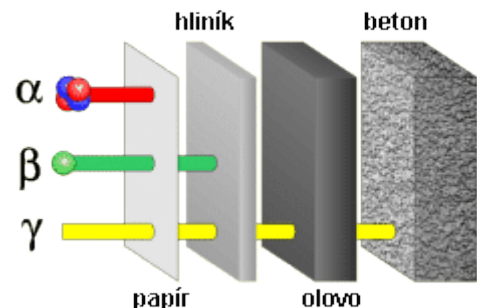

	${}^1_1\text{H}$	${}^2_1\text{H}$	${}^3_1\text{H}$	${}^{12}_6\text{C}$	${}^{13}_6\text{C}$
název	vodík	deuterium	tritium		
prvek	vodík	vodík	vodík	uhlík	uhlík
	izotopy vodíku			izotopy uhlíku	

Nuklidy- látky složené z atomů se stejným protonovým i nukleonovým číslem. Vodík, deuterium a tritium jsou **izotopy** téhož prvku (atomy se stejným protonovým číslem, ale různým nukleonovým číslem).

30_Radioaktivita

Radioaktivita je schopnost některých látek (s nestabilními jádry) samovolně vyzařovat neviditelné pronikavé záření.

Záření alfa:

- ⊗ proud částic alfa (jádra atomu helia)
- ⊗ málo pronikavé, ale nebezpečné působí-li uvnitř organismu

Záření beta:

- ⊗ proud rychle letících elektronů nebo pozitronů
- ⊗ pohlcuje se již tenkým plechem

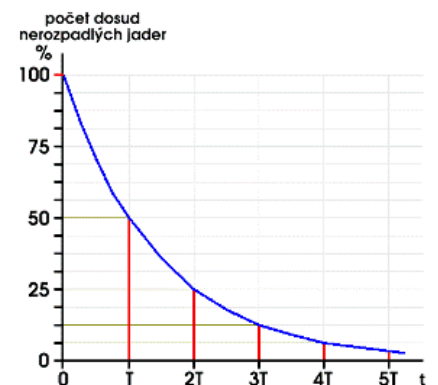
Záření **gama** a záření **neutronové** je nejpronikavější.

Radionuklidy (přirozené i umělé)

se samovolně přeměňují na nuklidy jiné, dokud nevznikne stabilní nuklid.

Poločas přeměny

- ⊗ doba, za kterou se přemění polovina z celkového počtu jader radionuklidu (např.: radon - 3,8dne, radium - 1620 roků, uran 238 - 4,5 miliardy let).

31_Využití jaderného záření

Radionuklidy jsou velmi užitečné ve vědě, technice i v lékařství.

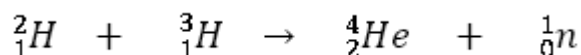
- ☉ **metodou značených atomů** je možné sledovat **koloběh látek v organismech** a v přírodě.
- ☉ pomocí radionuklidů se dá **určovat stáří** organických **látek** a hornin.
- ☉ ozařováním radionuklidy je možno **ničit zhoubné nádory**, sterilizovat předměty, chránit potraviny.
- ☉ v průmyslu slouží radionuklidy k měření a **kontrole kvality** výrobků (**defektoskopie**).
- ☉ Radionuklidy mohou být i zdrojem elektrické energie.

Odkaz: [Radioaktivita kolem nás](#)

32_Jaderné reakce

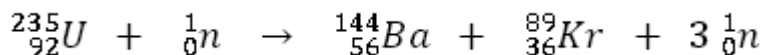
Při jaderných reakcích se mění jádra atomu:

- ☉ **slučují se** (ze dvou lehčích jader se vytvoří těžší jádro, z jader vodíku vznikají jádra helia)

zdroj energie Slunce

- ☉ **štěpí se** (těžké jádro se rozdělí na dvě jádra menší)

Elektrický náboj i počet nukleonů před reakcí a po reakci zůstává stejný.

Energie, uvolněná při jaderných reakcích, je milionkrát větší než u reakcí chemických.

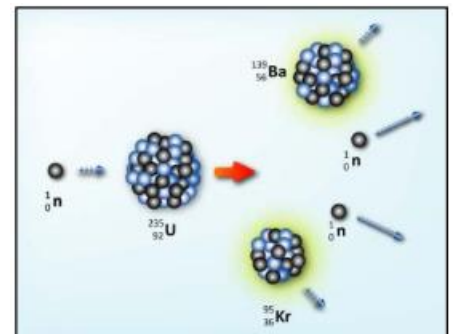
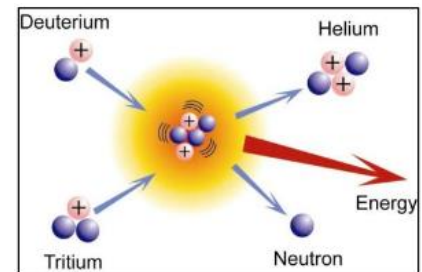
Řetězová reakce.

Když do některých jader narazí neutron, rozštěpí je a vylétnou další neutrony, které rozštěpí další jádra atd. Aby mohla proběhnout řetězová reakce, musí mít štěpný materiál **kritickou hmotnost**.

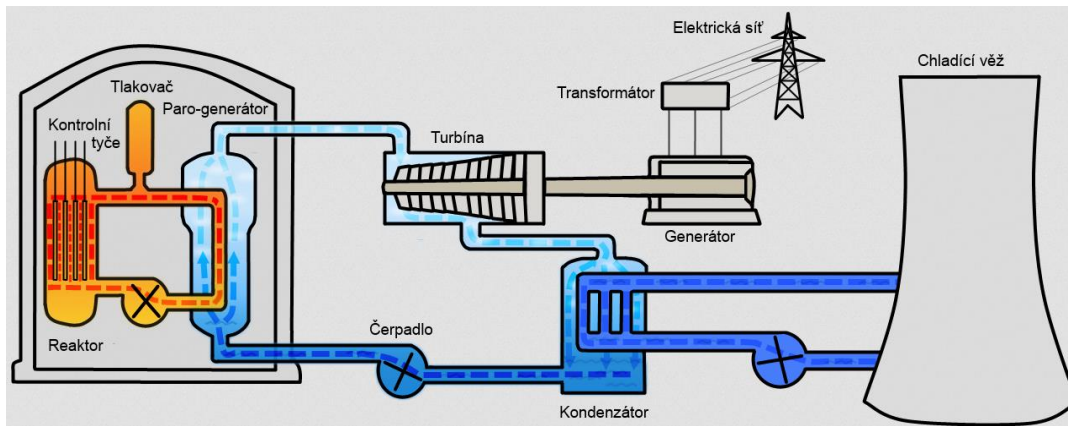
Energie obsažená v látce souvisí s její hmotností.

$$E = m \cdot c^2 \quad (\text{Albert Einstein})$$

Odkaz: <http://atomovejadro.wz.cz/stranky/infoWeb.html>

33_Základní části jaderné elektrárny

simulátor je k nastudování na adrese:

<http://www.energyweb.cz/web/schemata/jaderna/index.htm>

Řetězová jaderná reakce probíhá v **reaktoru**. Štěpný materiál je ^{235}U . Uvolněné neutrony se zpomalují **moderátorem** (např. vodou). Aktivní zóna reaktoru je chlazená vodou (primární okruh). Teplo, které odevzdá voda v **parogenerátoru**, slouží k vytvoření páry k pohonu **turbíny**.

Regulační tyče: pohlcování neutronů **zasunutím se ↓ výkon**

Havarijní tyče: k zastavení řetězové reakce

34_Jaderná energetika

Výhody:

- ⊙ neznečišťuje životní prostředí popílkem, oxidy síry a dusíku
- ⊙ nezvyšuje koncentraci CO_2 (skleníkový efekt)

Nevýhody:

- ⊙ značné náklady na výstavbu (bezpečnost)
- ⊙ skladování vyhořelého paliva (hledá se využití)

Účinky jaderného záření: rakovina, genetické změny

Jaderný výbuch ohrožuje člověka:

- ⊙ pronikavým zářením
- ⊙ vysokými teplotami
- ⊙ tlakovou vlnou
- ⊙ dlouhodobým zamořením životního prostředí

Opatření pro ochranu zdraví při radiační havárii:

- ⊙ varování obyvatelstva (siréna odkaz- [siréna, informace](#))
- ⊙ ukrytí (sledování pokynů ve sdělovacích prostředcích)
- ⊙ jodová profylaxe (podle pokynů)
- ⊙ evakuace osob